DYARYUSZ
Wizyty Akádemii Krákowſkiey
PRZEZ
J. O. XIAZĘCIA IMCi
KAJETANA IGNACEGO SOŁTYKA
Z BOZEY y STOLICY APOSTOLSKIEY ŁASKI BISKUPA KRAKOWSKIEGO, XIAZĘCIA SIEWIERSKIEGO, TEYZE AKADEMII KANCLERZA, y WIZYTATORA.
Od S. Stolicy Apoſtolſkiey.
Y NAYIASNIEYSZEGO KROLA IMCi
STANISŁAWA AUGUSTA
SZCZĘSLIWIE PANUIĄCEGO DELEGOWANEGO.
Dniá 8. Mieſiącá Lipcá, w Roku ninieyſzym 1765. w Krákowie záczętey.

Dniá wyżey wyráżonego oſmego Lipcá Xże Imc Biſkup Wizytator iáko ná terminie z Innoteſcencyi przez ſiebie wydánych przypádłym o godzinie dziewiątey ránney, ruſzywſzy ſię z Páłacu ſwego w liczney całey Kápituły Kátedry ſwoiey y wielu innych Aſſyſtencyi do Kollegiaty S. ANNY przy drzwiach Kościelnych od Kápituły teyże Kollegiáty, *cum Clero & Seminario Academico* oczekuiącey przez zwykłe Paſterſkiemu Dostoieńſtwu náleżące honory y uszanowania przyięty, do Kościołá wprowádzony, ná ſrzodku tegoż przywitany był przez Imci Xiędzá Woyciecha Biegáczewicza S. Theologii Doktorá, y Profeſſora teyże Kollegiáty Dziekána w Kościelny apparat ubranego w nástępuiące słowa.

PRINCEPS CELSISSIME, PRÆSUL JLLUSTRISSIME REVERENDISSIME.

QUa lætitiæ ubertate, quibus gaudiis & exultatione ſeptima abhinc die Beatæ Eliſabeth domum perfuſam impletamq; Sacræ paginæ narrant, ſimili lætitia, paribusque gaudiis domus hæc Divo ANNÆ conſecrata nomini ho-
A die

JASNIE OSWIECONY MOSCI XIAZĘ PANIE y DOBRODZIEIU.

JAk wielka rádości y weſela obfitość dziś tydzień Błogosłáwioney Elzbiety Dom według podánia Piſma Swiętego nápełniłá; podobnáż w tuteyſzym Domu Imieniowi ANNY Swiętey poświeconym dziſiay daie ſie widzieć. Przytomność Krewney á oraz Páni ſwoiey uweſeliłá Elzbiety podwoie: Twoie Jáśnie Oświecony
MCi

die perfunditur & impletur. Gaudiis in domo Eliſabeth ingentibus cauſam dederat cognatæ ſimulq; Dominæ ſuæ præſentia, TUA PRINCEPS CELSISSIME in Annæ Domo præbet non minoribus. Gratiam Anna ſignificat, Beatiſſima Filia gratiâ plena, Sanctiſſimus nepos in virgineis Genitricis ſuæ manibus inter dulcia aviæ oſcula ſvaviter ludens fons eſt Ipſe omnis gratiæ & author. Princeps Celſiſſime Divinis ab alto largiter circumfuſus chariſmatibus, vultu gratias ſpirans, ore promens, corde fovens, & abundè diſpenſans, dum Sanctiſſimum hunc gratiarum inviſis cætum, lubens propria in Te adſpicit dona, lubens præſentem intra ſua penetralia habet. In Eliſabeth adtunc Domo audita ſalutationis voce infans Joannes exultavit in utero; Præſul Illuſtriſſime dum Te à nobis in his Annæ ædibus (licèt nec pro Principis maieſtate condignè, nec pro Præſulis authoritate ſufficienter) conſalutari permittis, dũ Sacra Beati noſtri Cantii Lipſana viſitas, hicquoq; ſuo Joannes exultat in tumulo.

At verò nec ipſos intra quos conſiſtis Sanctæ hujus Domus parietes mutos reperis, ipsô ſilentiô quemdam majoris lætitiæ evulgant ſenſum. Pretioſis lapidibus duodecim Apoſtolorum gerentibus nomina diſtingvuntur, venerandas Eorum Icones ſupereminentes adſpicientibus exhibent. Infers illis Tecũ Sacerrime Antiſtes quod olim Summus Sacerdos Divino ſecũ inferebat Sacrario. Infers enim nedũ duodecim, ut ille in veſtimento ſuo pretioſis inſculpta lapidibus Iſraelis Familiarum deferebat nomina, at quæ Te arctiſſimo præcelſæ originis circumſtipant jure, Auguſtarum, Cel-

ſiſſima-

MCi Xiażę do tego Domu Anny przybycie niemnieyſzey radości ieſt przyczyną. Anna z imienia łaſkę znáczy, nayblogoſłáwieńſza Iey Cora łáſki pełna, Nayświętſzy Wnuk przy ſłodkim Babieńſkich, uſt przytuleniu ná dziewiczych ſwey Matki rozkoſzuiacy reku, zrzodłem ieſt y ſprawca wſzey łaſki. Jáśnie Oświecony MCi Xiażę, Boſkiemi ſzczodrze obdarzony łáſkami, ktore nietylko w ſercu chowaſz y ná innych obficie rozlewaſz, ale y nie miż tchnieſz, y z wſpániałey Twey twarzy łátwo ie wyczytáć można, gdy święte to iſtotnych łaſk odwiedzaſz Towarzyſtwo, chętnie w Tobie ná własne zápatruie ſię dary, z áluba má ná podwoiach ſwych Twoie przytomność. W Domu pod ten czas Elzbiety poſłyſzawſzy głos powitania niemowlę Jan podſkoczył w żywocie: Jaśnie Oświecony MCi Xiażę gdy w tey Anny Swiatyni (luboć áni iák Xiażęcá wyciaga wſpániałość zgodnie, áni co ſię tycze Páſterſkiey powagi doſtatecznie) mamy honor Iego powitáć; gdy Swiete Błogosłáwionego náſzego KANTEGO zwłoki nawiedzaſz, y tu tákże w ſwoim Jan raduie ſię grobowcu.

Krom tego ſame nawet tegoż Swietego Domu, ktore Waſza Xiażęca MC obeymuia ściány ná Iego nie ſa nieme przybycie, ſamym nie iáko milczeniem nádobfituiaca oświádczaia radość. Drogiemi Kámieńmi dwunáſtu Apoſtołow oznáczaiacymi Imiona, ozdobione, godne uſzanowania ich wzerunki ná ſobie wyrażone oku pokazuia. Wnoſiſz z toba do tego przybytku Swiety Biſkupie, co niegdyś Naywyżſzy Kápłan do Boſkiey z ſoba wnoſił Swiatnice. Wnoſiſz bowiem nietylko dwunaſtu, iák tamten ná ſwym ubiorze w drogich wyryte kámieniach pokoleniow Izráela noſił Imiona; lecz nieprzeliczone niemal Nayiáśnieyſzych, Jaśnie Oświeconych, Jaśnie Wielmożnych

w rozle-

ſimarum, Illuſtriſſimarum vaſto in Septemtrione Domorum penè innumera: & hac parte de Te dicendum venit, illud Scripturæ: *Omnis lapis pretioſus Operimentum Tuum.* Infers præterea quæ ille in poderis veſte portabat, priſcorum magnalia Parentum, dum ſuprema, ſanctitatis, ſapientiæ, juſtitiæ, ardentis pro Religione zeli, omniumq; virtutum quibuscunq; Divi Tui claruerant Prædeceſſores decora & ornamenta perfectiſſimo in Te abſoluta compendio infers: & hac parte unus ex illis ſeptem Angelis appares, qui intrabant & exibant de Templo *veſtiti lapide mundo & candido*: hinc Tibi in hac Sancta Domo præſenti, duodecim iſti vivi lapides ſuperædificati in domos Spirituales, poſitiq; in fundamentum Eccleſiæ Dei ipſo ſummo angulari lapide Chriſto JESU, tanquam ſuo in munere, onere, dignitateq; Epiſcopali Succeſſori gaudenter ſucclamant, implentq; Divinum illud oraculum: *Lapides clamabunt de parietibus.*

Illæ demum piæ animæ laboribus nutritæ, comſumptæ laboribus Patrum Anteceſſorumq; noſtrorum, quorum cura, ſolicitudine, innocentiq; peculio Baſilica hæc qualis in ſe conſpicitur ædes, à primis fundamentis ad tholū usq; ſupremum ſtetit, quibus non affluant gaudiis?dum terram hanc in qua eorum conſepulta corpora noviſſimū Domini præſtolantur adventū, Sacerrime Præſul viſitas, viſitando ſingularis ubertate ſolatii inebrias.

Nos ad extremum Capitulares Clerus Tuus obſequentiſſimus ob Præſuleam Tuam in Collegiata noſtra Præſentiam illo perfundimur ſuperq; implemur gaudio, quo gaviſi fuiſſe perhibentur Diſcipuli viſo Domino. Plenum

w rozległym Septemtryonie Domow, z Waſzą Xiążęcą MCią ściſłym krwie złączonych związkiem, ozdoby: á ztey miary właśnie Iemu ſłużą owe Piſma Swiętego słowa: káżdy drogi kámień nákrycie Twoie. *Wnoſiſz nad to, ktore On ná długiey ſzacie noſił zacne ſtarożytnych ſwych Oycow ſprawy, gdy wyſokie świątobliwości, mądrości, ſprawiedliwości, gorliwości o wiarę, y wszelákich cnot ktoremi tylko świątobliwi Twoi iáśnieli Przodkowie záſzczyty y ozdoby w Tobie zupełnie ziednoczone wnoſiſz: á ztąd zdáieſz ſię bydź iednym z owych ſiedmiu Aniołow,* ktorzy w chodzili y wychodzili z Kościołá przybráni w kámień czyſty y iáſny: *z tąd Waſzey Xiążęcey MCi w tym S przybytku przytomnemu dwanáście te żywe kámienie, zbudowane ná domy duchowne, y położone ná ſámymże JEzuſie Chryſtuſie węgielnym kámieniu, iáko ſwemu w urzędzie, ciężarze y godności Biſkupiey Náſtępcy radoſny wydáią okrzyk, pełniąc ow Boski wyrok*: kámienie ze ścián wołáć będą.

Owe nakoniec pobożne duſze prácámi kármione, pracami ztráwione Oycow y Przodkow naſzych, ktorych ſtarániem, pieczołowitością, y niewinnym zbiorem, wſpaniała tá iáka w ſobie ieſt Swiątynia, od pierwſzych fundamentow aż do ſzczytu ſtanęła, w iaką nieopływaią radość, gdy ziemię tę ná ktorey ich pogrzebione ciała, oſtátniego Páńſkiego oczekiwaią przyiścia, Swięty odwiedzaſz Biſkupie, odwiedzaiąc oſobliwſzą napawaſz pociechą.

My náoſtatek Kánonicy Duchowieńſtwo Twoie posłuſzne z Biſkupiey Waſzey Xiążęcey MCi w Kollegiacie náſzey przytomności owym rozpływamy ſię weſelem, ktorym niegdyś napełnieni byli uczniowie z widzenia Páná. Zupełne y doſkonáłe ieſt z oglądania Naydobrotliwſzego Biſkupa y

perfectumq; eſt de viſione benigniſſimi Præſulis, Paſtoris optimi, gaudium noſtrum, & illud nemo tollet à nobis.

Conſalutamus itaq; Te Princeps Celſiſſime, Antiſtes Illuſtriſſime publica confeſſione illorum Pſaltis Regii verborum: *lætificâſti eos in gaudio cum vultu tuo.* Damus honorem Principi, quemcunq; maximum dare poſſumus, Præſuli Paſtoriq; noſtro pro dignitate venerationem profundam, pro poteſtate reverentiam, & nutus ad omnes obedientiam teſtamur debitam. Principis protectioni, Præſulis beneficentiæ, Paſtoris providentiæ, devotiſſimè nos commendamus. Pro incolumitate autem Tua interminabili, proſperitate invariabili, regimine diuturniſſimo, glorioſiſſimo, Omnipotentem Deum, ad Tutelaris hujus Collegiatæ Annæ Altaria, ad Beati Cantii Aras, perardentibus indeſinenter exorabimus Votis.

Paſterza weſele naſze, á tego nikt nam odiać niemoże.

Witamy wiec Jaśnie Oświecone Waſza Xiażeca MC publicznym owych ukoronowanego Proroka ſłow wyznániem, rozweſeliłeś ich w radości z oblicza Twego. *Oddaiemy cześć Xiażeciu, na iáka nieudolność náſza zdobyć ſie może, Biſkupowi y Paſterzowi náſzemu podług doſtoieńſtwa Iego uſzanowanie głebokie, podług władzy, nâ wſzelkie ſkinienia powolność y winne oświádczamy poſłuſzeńſtwo. Xiażecey protekcyi, Biſkupiey dobroczynności, Paſterſkiey opatrzności pokornie nas polecámy. Zá zdrowie zaś wpoźne trwaiace lâtâ, zá nieodmienne ſzczeście, zâ naydłuſze y naychwalebnieyſze rzady Jaśnie Oświeconey Waſzey Xieżecey MCi Dobrodzieiá, Wſzechmogacego BOGA, przy opiekuiacey ſie tuteyſza Kollegiata Anny S. y Kantego náſzego Ołtarzach, w Swietych błágać wieczyście obowiezuiemy ſie Ofiárach.*

Xiążę JMC. Wizytator ná to powitánie Kápituły Kollegiaty S. Anny dał náſtępuiącą odpowiedź.

PErgratô animô accipimus Venerabilis Capituli Collegiatæ præſentis teſtificatio nem, utpotè propenſa erga Nos officia covioſè explanantem. His viciſſim Noſtra rependere, & in occurrentiis propenſionis Noſtræ Venerabili Capitulo documenta exhibere volupe habebimus, & operam dare conabimur. Interea verò cum vobis intentio Noſtra perſpecta ſit, in hanc Nos Baſilicam veniſſe, ad implorandum Divini Spiritus lumen & auxilium graviſſimo viſitationis Univerſitatis operi, quod vos etiam uti ex corpore Academico Capitulum præſens componen-

ZA wdzieczne mamy ninieyſze Przezácney Kapituły Kollegiaty tuteyſzey oświádczenie, z ktorego bierzemy miare, ſzczerego do Oſoby nâ zey ich przywiazania. Starać ſie bedziemy chetnie, ábyśmy z mieyſcâ níſzego w podaiacych ſie okolicznościach wzaiemnie ku nim przychylności nâſzey dali dowody. A iáko im z kad inad wiadomo iż nie innym zamyſłem do tey tu przybyliśmy Swiatynie, ſzczegulnie wezwáć świaiła y pomocy Duchá Páńſkiego w przycieżkim wizytowánia Akademii przedſiewzieciu; co y do nich ſámych ile tegoż ciała członkow ściaga ſię; tak uſilnie im zálecamy, ábyście wſpolnie

znami

ponentes magnopere respicit, requirimus ideo, ut Nos in fundendis DEO O. M. à quo omne bonum provenit, orationibûs ferventer adjuvetis.

známi BOGA od ktorego wſze dobro pochodzi o udzielenie nam tym końcem łáſki ſwoiey iak naygorecey dopraſzali ſię.

Po dáney tákowey odpowiedzi, gdy pod Báldáchinem dla ſiebie przygotowánym ſtánął záczęta zaraz Solenna *Votiva de Spiritu S.* ktorą *Pontificaliter* ſpiewał JMC. X. POTKANSKI Biſkup Pátáreńſki Suffrágán y Officyał Krákowſki po ktorey od Zgromádzonych *in corpore ſuo cum omnibus Inſigniis* Stánow Akádemicznych z pod Báldachinu Xiążę JMC. Wizytator záproſzony, y z Kościoła *ad Collegium Majus præcedente Univerſitate in numeroſiſsima frequentia* Duchowieńſtwá y dyſtyngwowánych Oſob záprowadzony, gdy *in ſtuba majori ejuſdem Collegii* pod Báldachinem Portretámi OYCA S. y Nayiaśnieyſzego KROLA JMCi ozdobionym uſiadł, witany był *nomine Univerſitatis* przez J. Xiędzá Kázimierzá STĘPLOWSKIEGO S. Teologii Doktorá, y Profeſſorá, Akádemii Rektorá, náſtępuiącą mową.

Reverenter & officiosè comparens Univerſitas noſtra coram Te Apoſtolico & Regio Delegato Viſitatore, atq; per Legem Regni conſtituto Cancellario, deſideria ſua, jam olim Sereniſſimo Regi, Domino Clementiſſimo, uti & tanquam ſuo Fundatori inſinuata, jam Tibi Princeps Celſiſſime, Præſul Illuſtriſſime, Reverendiſſime, Cancellarie longè Faventiſſime, Protector Ampliſſime, pro nunc Apoſtolico & Regio Viſitatori dudum expoſita in præſentiarum plena cum fiducia commendat. Vide Princeps Sapientiſſime eruditos in omni Facultate noſtrorum Profeſſorum labores, vide & præmia num laboribus qui ſufferuntur adæquata ſint? Experire quod Scholarum more diſputamus, utramq; legimus Philoſophiam, Mathematicis diſciplinis

Z Winnym uniżoności oświádczeniem, we wſzelkich ſwych Stánach y ozdobách ſtawaiąc przed obliczem Wáſzey Xiążęcey Mości Akádemia náſza, żądania y potrzeby ſwoie iuż Nayiáśnieyſzemu Maieſtatowi J. K. MCi Pánu y Fundatorá nam wielce Miłościwego pokornie zálecone, iuż Samemuż Wáſzey Xiążęcey MCi Pánu y Dobrodzieiowi, iáko práwem Koronnym wyznáczonemu nam Kánclerzowi, y naypierwſzemu praw y ſwobod náſzych Záſtepcy dawniey przełożone, ná dniu dziſieyſzym u nas w chárákterze Wizytatorá od S. Stolice Apoſtolſkiey y Nayiáśnieyſzego Máieſtátu J. K. MCi nam ſzczeſliwie wybránego záſiadáiącym, w zupełney ſercá ufności wynurza y ponawia. Ráczyſz dáć łáſkawy wzgląd pełen mądrośći Xiąże ná uczone w káżdym náuk rodzaiu náſzych Profeſſorow

ſorow

operam damus, Medicamur, Jura dictamus, Theologamur, educandæ Juventuti Polonæ pro commodo Eccleſiæ & Patriæ ita ut oportet, incumbimus: & hæc omnia in publico peragimus, tametſi per fora & compita ad vitandam vanitatem non proclamamus, non promulgamus: & in ſuper cognoſce, quantum pro his præmiamur. Fundos noſtros, quàm ampli ſunt, metire, villas quas poſſidemus, numera, cenſus quos percipimus, computa, in leges & ſtatuta eorumq; obſervantiam introſpice. Nihil metuimus, nihil formidamus, nihil erubeſcimus, cùm pro DEO & conſcientia, cùm pro publica utilitate, cùm pro Patria ſudores fundimus, imò nonnunquam collectos ex parſimonia proventus, quorum ratio nosmet ipſos concernit, pro publico uſu impendimus. Horum omnium experire veritatem, reforma ſi quæ reformari indigeant, juſtam laboribus provide mercedem, multis Profeſſoribus admodum gratis laborantibus apud Sereniſſimum Monarcham, totamq; Sereniſſimam Rempublicam, vitæ ſubſidia evince. Speramus Magne Princeps Te ea omnia ſeduló facturum, omnes ad id vires impenſurum, omni conſilió uſurum, per quod & Tibi & Regno, & Literis immortalitatem gloriæ comparare valeas: qui jam tot publica protectionis Tuæ documenta erga Univerſitatem noſtram dediſti, jura noſtra fortiter defendiſti, Regi & Reipublicæ gratiosè commendaſti. Age igitur Magne Princeps, cum nobis non deſunt Marones, ut adſint Mecænates, cum extendimus manus ad laborandum, ingenia intendimus ad bene cogitandum, ut alimenta, & quo pro ratione ſtatûs noſtri operi-

ſorow prace, oſadziſz oraz czyli między náleżytościa nádgrody y ciężárem prac ktore ponoſiem, ſpráwiedliwy zachodzi pomiar. Doświádczyſz MCi Xiaże iako trybem Szkoł madre miewamy rozmowy, nowey y dawney uczemy Filozofii, w Mátematycznych, Lekárſkich, Práwnych, y Teologicznych náukach wiernie y zgodnie Młodź Polſka ná użytek Kościołá y Oyczyzny cwiczemy: co wſzyſtko niepokatnie lecz ná publicznym ſpráwuiemy widoku, luboć dlá uniknienia prożney chwały w powſzechnych tego niegłoſzemy wieścách, áni ſie miedzy ludzmi przechwalamy: á nad to uzná Wáſza Xiażeca Mość Dobrodziey, iáka praca y iáka płáca. Rozkáżże mowie Jaśnie Oświecony MCi Xiaze oſady náſze ták rozległe ſa pomierzyć, wſie ktore dziedziczemy policzyć, zráchowáć dochody náſze, w práwa y uſtáwy, y czyli te ſa záchowane weyzrei. Nietrworzemy ſie bynaymniey, nielekamy, niepłoniemy, gdy według Bogá y ſumnienia, gdy ná powſzechny użytek, gdy dlá dobra poſpolitego Oyczyzny krwawe leiemy poty, owſzem zebrane czeſtokroć z náſzey oſzczedności kwoty, z ktorych nikomu nieieſteśmy obowiazáni dáć rozpráwy, dlá publiczney łożemy przysługi. Chciey MCi Xiaże tego wſzytkiego doświádczyć rzetelności, odmień ieżeli co potrzebuie odmiany, wiela Profeſſorom bezpłatnym, z właſney ſzczegulnie pracuiacym ochoty, ſpráwiedliwa łaſkawie obmyśl nádgrode y u Nayiáśnieyſzego J. K. MCi Paná á Pána nam wielce Miłościwego, iáko y u cáłey Nayiáśnieyſzey Rzeczypoſpolitey uczciwe obeyście racz wyiednáć. Spodziewamy ſie po wſpániałości umysłu y dobroci ſercá Jáśnie Oświeconey Wáſzey Xiażecey MCi Dobrodzieia iż ani dołożenia ſwego, áni uſiłowania áni rady ſwoiey w tym nam nieubliżyſz, przez co y Imie-

Operiamur, habeamus, cum reflorere, augeri Studia, Philoſophica, Mathematica, & ſi libet etiam experimentalia optamus, ut inſtrumenta ad id opportuna, machinas, areas, turres, hortos, domos, ſanctiſſimo provideas conſilio, atq; largis facias irrigari beneficiis. Quod dum Te Ampliſſime Princeps facturum, plena fide credimus, animadverſioni Tuæ, ſapientiæ Tuæ, clementiæ Tuæ cuncta nobiſcum ſubjicimus, utq; Te DEUS immortalis ad decus ſuæ Eccleſiæ, ad emolumentum Patriæ, ad Tuæ Univerſitatis protectionem vitâ longævum, diuq; ſuperſtitem & fortunatum ſervet, ad Aras Cantianas orabimus.

y Imieniowi Twemu, y Oyczyznie, y náukom wyzwolonym nieśmiertelney przymnożyſz chwały. Bierzemy powziętych nádziei náſzych otuchę z tylu wielowłádney Protekcyi Iego dowodow ku náſzey Akádemii; iuż práwa náſze mocno y ſkutecznie zástępuiąc iuż dalſze tych ubeſpieczenie Naywyżſzey Maieſtatu y Rzeczypoſpolitey władzy łáſkawie y gorąco zalecáiąc. Spraw Jáśnie Oświecony Xiążę, áżeby gdy nam niezbywa ná ludziách uczonych, niezbywało, ná Oſobach ktore umieiąc ſzacowáć talent, onymby dobrze czyniły: áby gdy gotowe ręce do pracy, rozumy do dobrze myślenia, niezbywało ná życia potrzebách podług przyſtoyności naſzego ſtanu: gdy Filozoficzne, Matematyczne, y ieżeli tak ſię podoba Experymentalne nauki pomnożyć y do doskonáłey pory przywieść żądamy, wyſokim ſwym Wáſza Xiążęca Mość racz oſadzić zdániem, ieżeli ktemu Inſtrumenta, Máchiny, grunta, Wieże, ogrody, domy nie ſą, ktorych my niemamy, potrzebne? Czego wſzyſtkiego nádzieię gdy w dzielney Jaśnie Oświeconey Wáſzey Xiążęcey MCi powadze żywą pokładámy wiarę, rozſądności mądrości Jego, dobroci Jego nas y potrzeby náſze poruczamy; y áby Naywyżſzy Pan ſzacowne Wáſzey Xiążęcey MCi Páná y Dobrodzieia zdrowie, ná ozdobę Kościołá ſwego, ná użytek Oyczyzny, ná Obronę Akádemii Iego w nie zámierżone przy czerſtwych ſiłách y pomyślnym powodzeniu przedłużał látá, przy Błogosłáwionych KANTEGO náſzego zwłokách nieſkończony Maieſtat Iego błagáć nieprzepomniemy.

Po tá

Po tákowym uczynionym przywitániu J. X. Rektor, & *ſucceſſivè tota Alma Univerſitas obedientiam Viſitatori Apoſtolico & Regio per oſculum Manûs* XCiá JMCi. oświadczyłá. Po ktorey rekognicyi odpowiedział *Universitati* Xiąże JMC. Wizytátor náſtępuiącą mową zá pryncypálny cel wyſtawienie Mądrości Nayiaśnieyſzego KROLA JMći máiącą, á ztąd wielkie Dobro dla Akademii rokuiącą.

PErſpectum Nobis eſt luculenter Inclyti ordines Academici, quos cum ſumma voluptate in toto corpore præſentes contuemur, propenſionem in Nos veſtram diſertiſſimo ore præclariſſimi viri Magnifici Rectoris veſtri explanatam, permagnam revera eſſe; cùm enim parte ab una conſtet vos omnimodâ ſapientiâ conſpicuos juſtè æſtimare conſveviſſe unius cujusq; bono Univerſitatis addicti affectum, parte verò ab altera, cum Nobis conſcii ſimus, & ſi gloriari licèt, id operibùs demonſtrâſſe videamur, quod ardentiſſimô zelô, & enixiſſimó ſtudiô amplificationem gloriæ almæ hujus Academiæ exoptemus, & procurare velimus, non aliter de veſtris erga Nos decet ſentire affectibus, quàm eos magnopere fervidos, magnopere propenſos eſse. Ita profecto eſt Clariſſimi Viri. Ut Alma hæc Univerſitas in quam maximo ſplendore ponatur, deſiderare amplius habet nihil, quàm ut illi omnia eveniant juxta magnitudinem affectuoſiſſimæ Noſtræ erga ſe propenſionis. Æſtimabamus Illam ſemper veluti à multis ſæculis nominis Poloni decus, ſapientiæ ſedem, ſcientiarum omnium domicilium, Doctiſſimorum hominum fæcundiſſimam Matrem, Cleri Ornamentum; at verò ubi Divina Providentia ampliſſimæ Diœceſis Cra-

covien-

POznáwamy iaśnie, Przezacne Akademii Stany, ná ktorych w piękne ziednoczonych grono z oſobliwſzą, ſercá pociechą zapatruiemy ſie iak wielka ieſt w iſtocie ſamey waſza ku nám przychylność, uſty Godnego Męza á Wielmoznego Waſzego Rektora w wybornych ſłowach wyrażona; Gdy bowiem z iedney ſtrony wiadomo, iáko wy ile Mężowie niepoſpolitą mądrością zaſzczyceni, zwykliście ſprawiedliwie ſzacować dobre ſercá tych, ktorzy do uſzczęśliwienia waſzego iakimżkolwiek przykładaią ſie ſposobem: z drugiey ſtrony będąc ſobie pewni, y ieżeli ſzczycić ſie godzi w ſamym ſkutku pokazaliśmy iák gorliwie y iak uſilnie prągniemy y ſtarámyſie pomnożyć ſławę Przezácney tey Akádemii, ſłuſznie o wáſzych trzymamy ſercách, iż wząiemną ku nám przychylnością y gorliwością ſą zagrzane. Tak ieſt á nieináczey Przezacni Męzowie! Ażby tá Przeſławna Akademia Wáſza w iák nayWiękſzym ſtáneła świetle, więcey żądać y życzyć ſobie niemoże, nad zámiar wylanych ku niey chęci Náſzych. Zawſześmy ią poważali iáko od kilku wiekow Imienia Polſkiego ozdobę, mądrości ſtolicę, wſzelkich náuk przybytek, uczonych ludzi płodną Matkę, záſzczyt Duchowieńſtwa. Lecz odkąd Opatrzność Boſka obſzerney Diecezyi Krákowſkiey rządy wkłáaiąc ná barki náſze, tym ſamym Nas wyznáczyłá zá Kancle-

rza

coviensis Regimen Humeris Nostris imponendo, eo ipso Cancellarium Academiæ hujus Nos esse voluit, explicare nequimus, quanto Illi amore, quantô Zelô, bono Ipsius adhæsimus. Inde est, quod ab eo statim tempore, quo perhonorifico hoc Munere decorati sumus, totos Conatus, quos per rerum & temporum Circumstantias licuit & oportuit favore ejusdem intendere nitebamur, & cum hos inter utilissimus semper judicatus & prævisus est Visitationem Ejusdem instituere, ardentibus Votis desideravimus huic expediendæ manum & operam dare. Ast quod temporum superiorum vicissitudines hanc aggredi non permiserint, quod usq; in præsentiarum eandem differi fecerint, oportet sensu nostro consilium in eo altissimæ Ordinationis svaviter omnia disponentis adorare. Quod enim tempus saluti & bono Universitatis potuit esse acceptabilius, quod magis salutare hodierno? in quo ipsemet Serenissimus Rex Noster rebus Universitatis succurrere volens Visitationem Ejus institui disposuit? Quanta boni Tui, Alma Academia, quanta fortunæ & felicitatis Tuæ inde Auguria? Princeps Iste Sapientissimus perfectissima omnium scientiarum cognitione, famosissimos quosq; Antiquitatis, & Modernorum Sæculorum sapientes longe superans, Literarum Literatorumq; Gratiosissimus Fautor & Patronus, cum inter primas de Regno suo curas, & cogitationes, omnium præstantissimam & se dignissimam præprimis susceperit, bonas artes & Literas protegere, amplificationemq; Illarũ Regio suo exemplo, & conatu promovere; quæ protectio, quæ gratiæ ab illo sperandæ sunt primariæ huic Regni Scholæ, huic origini

rza teyże Akademii, niemożna wyrazić, iáka ku niey miłościá, y iáka ku dobru Iey gorliwościá przylgneliśmy. Ztad iest, iż iák tylko nader dostoynym tym urzędem zostaliśmy ozdobieni, nátychmiast wszelkie stárania, ktore lub okoliczności lub czasu pora wyciagała y pozwalała, ná iey stronę łożyć niezaniedbáliśmy, á gdy miedzy innemi do pomnożenia Iey dobra śrzrodki, naypożyteczniejszy záwsze sadzony y przeyzrany był Wizytę oneyże złożyć, goracośmy pragneli do wykonania ták zbáwiennego dzieła wszystkie násze myśli obrocić Czego gdy nam zámiany wyższych czasow do skutku przywieść niedały, przeciagnawszy aż do dniá dzisieyszego zamysły násze, należyście w tym zá zdániem nászym Radę Naywyższey Opatrzności stoako wszystkie rzeczy rozrzadzaiacey szanować. Ktoryż bowiem czas uszczęśliwieniu y dobru Akádemii mogł bydź lub bardziey pogodny, lub bardziey zbáwienny, nád teraźnieyszy czas? gdzie sam że Nayiaśnieyszy Monarcha Nász, chac dogodzić potrzebom Waszym, oney Wizytę nákazał? Jak wielkie dobra Twego Przesławná Akádemio, iák wielkie mowię szczęścia Twego ztad nádzieie? Monarcha Ten naymedrszy z Krolow, doskonáła wszech nauk wiadomościa, wsławionych tak u starożytności iáko y wiekow poźnieyszych y nászego Medrcow, daleko celuiacy, náuk y uczonych ludzi Zastepcá y Dobroczyńcy przyiawszy miedzy pierwsze o Krolestwie starunki y myśli, że wszech naycelnieysza y sobie nader przyzwoita, wyzwolone náuki zastániać, y oneż Krolewskim swym przykładem y usiłowaniem coraz bárdziey pomnażáć, iakiey Obrony, iákowych łask od Páná Tego powinnáś się spodziewać pierwiastkowa tego Krolestwa Szkoło, będac poczatkiem y zrzodłem, z kad ná cáły Nász Národ

& fonti, ex quo in universam gentem nostram omnis eruditio promanavit? Exultandum certe universis, at potioribus titulis Tibi Universitas? Cum enim votum illud, quod Divinus Plato de sua Republica habuit, ut eam aliquando aut Philosophi regerent, aut Reges ipsius philosopharentur, nostris diebus in persona Serenissimi Regis Nostri adimpletum sit, quantos potes Tibi polliceri successus? si sub talibus Regibus beatas fore totas Respublicas prædixit Plato, quanto beatior esse debet Respublica Literarum, quæ prima Regis sapientis mentem occupat? Verè ut præmisimus, propter Te Alma Universitas tempus acceptabile, verè sub tanto Rege tempus salutis. Cognoscatis igitur Inclyti Ordines dies Visitationis Vestræ, confidendum in Domino, quod venient Vobis omnia bona pariter cum illa. Nos nullis parcemus laboribus, ut opus quod aggredimur Universitati evadat utilissimum, ut splendorem ejus augeat, Jura consolidet, bonum amplificet, non prætermittemus juxta obloquentiam Rescriptorum Apostolici & Regii delegationis Nostræ, demandatis Nobis ad præmissos effectus uti facultatibus, sed & Vos omnimodô studiô conatibus nostris cooperari satagite.

Nostis peroptimè in Visitatore Characteres Patris, Magistri, & Medici esse. Curetis igitur Patri necessitates exponere, Magistro corrigenda indicare, Medico vulnera detegere, ut infirmum consolidetur, ægrotum sanetur, confractum alligetur, abjectum reducatur.

wszelaka umieietność, wypłyneła? Jezeli więc każdy inny, tedy Ty większym prawem masz się cieszyć y radować Akademio! Gdy bowiem pragnienie owo, iako żądał niegdyś Plato dla swoiey Rzeczypospolitey, by nią kiedy lub Filozofowie rządzili, lub Rządce iey byli Filozofami, zá nászych dni w Osobie Nayiaśnieyszego Krola y Páná Naszego ziściło się, iakowe możesz sobie obiecywać powodzenie? iezeli pod takowymi Krolmi miały bydź szczęśliwe wszystkie Rzeczypospolite podług przepowiedzenia Platona, iako nierownie więcey powinny bydź uszczęśliwione ludzi uczonych Stany, ktore pierwsza myśl naymędrszego Krola zaprzątaią? Prawdziwie iakośmy wyżey rzekli dla Ciebie Przesławná Akádemio czas pogodny, práwdziwie pod tak wielkim Krolem czas zbáwienia. Poznáwaycież więc Przezacne Stány dnie náwiedzenia waszego, ufność w Panu, iż wam razem z sobą wsze dobro przyniesię. My żadney nieuchylem się prácy, ażeby ktore poczynamy dzieło, stało się dla Akademii naypożytecznieysze, ażeby światło iey zwiększyło, ucalilo prawa, pomnożyło dobra, niezániedbamy iak opiewaią Reskrypta Apostolski y Krolewski Delegacyi Naszey użyczonych Nam tym końcem záżyć wolności, lecz y wy wszelakim przemysłem usiłowaniom nászym staraycie się dopomoc.

Wiecie dobrze iako w Osobie Wizytora znayduie się charakter Oycá, Nauczyciela, y Lekarza. Niezaniedbaycież więc Oycu potrzeby wasze przełożyć, Nauczycielowi, coby poprawy potrzebowało otworzyć, Lekarzowi rány odkryć, ażeby co iest słabe było zmocnione, co chore było zleczone, co złamane było spoione, y co zaniedbane do pierwszego było przyprowadzone stanu.

Táka

Táka Univerſitati dawſzy odpowiedź *Reſcripta Delegationis ſuæ Apoſtolicum & Regium* publicznie przeczytáć rozkazał, y *Fundationem juriſdictionis* zápiſác J. Xdzu KAROLOWI LOCHMANOWI, Kánonikowi Wiślickiemu ſwemu y do tey Wizyty przybránemu Sekretarzowi, y nátychmiaſt *ulteriorem Actum* ná dzień dzieſiaty tegoż Mieſiacá limitował, y Seſſya ſolwował. Po ktorey cáłą Kápitułę Krákowską, & *Primores Vniverſitatis ex omnibus Facultatibus* u kilku ſtołow częſtował, przy ſpełniániu zdrowia Nayiaśnieyſzego KROLA IMCi.

Dniá dzieſiatego tegoż Mieſiacá, *ſolemniter* znowu *à toto Corpore Academico* ná Seſsyą záprowádzony, obmyśláiac ázeby liczne tey Wizyty prace prędzey, y uſilniey koniec ſwoy miały, náſtępuiacy ich podział przez przybránie ſobie do pomocy Práłatow y Kánonikow uczynił. Do intereſsow wſzyſtkich *Vniverſitatis in Communi* właſnemu ſwemu roſtrząſániu zoſtáwionych przybrał

IChMCiow XX. FRANCISZKA *Schwartzemberg* CZERNEGO Scholáſtyká, TOMASZA MICHAŁOWSKIEGO, IOZEFA OLECHOWSKIEGO Kánonikow.

Ad Facultatem Theologicam Collegium Majus & bona ipſius IOZEFA GORZENSKIEGO, Kánclerzá.

Ad Facultatem Iuridicam, Collegium, bona ipſius & Contubernium Iuriſperitorum IOZEFA CHYCZEWSKIEGO, Archidyákoná.

Ad Facultatem Medicam, Philoſophicam & Matheſim wyżey wyráżonego FRANCISZKA *Schwártzemberg* CZERNEGO, Scholáſtyká y MIKOŁAIA WYBRANOWSKIEGO, Kánoniká.

Ad Collegium Minus & Contubernium Philoſophorum WALENTEGO PRUSKIEGO, Kánoniká.

Ad Contubernium Zizaniſtarum, alias *Seminarium Academicum*, DOMINIKA KIEŁCZEWSKIEGO, Suffrágáná Chełmskiego, Kánoniká.

Ad Scholas ſeu Claſſes Novodvorſcianas, & Seniores Scholarum Parochialium IGNACEGO BIENKOWSKIEGO, Kánoniká

Ad Colonias Vniverſitatis alias *Proviſores Coloniarum* IERZEGO DOBRZANSKIEGO Kánoniká, Trybunału Máley Polski Deputatá *cum facultate* Lwowskiey *in Perſona* wizytowánia.

Ad Contubernia Iagellonianum, Staryngielianum, Gelonianum ſive Smieſzkovianum, & Ieruſalem, ADAMA ŁĘTOWSKIEGO, Kánoniká Kátedrálnych Krákowskich.

Ad

Ad Borcanas omnes, & Fundationem Rofzczewianam KASPRA SZAIOWSKIEGO Archidyákoná Sándeckiego, Proboſzczá Kollegiaty Szkalmierskiey, Wizytatorow deputował, *regulas* Im *procedendi*, y obowiązek z wſzelką uſilnością do poleconych ſobie prac przyłożenia ſię przepiſał *Decreta Reformationis condendi, ac ſimul prædictos Viſitatores immutandi &c. &c. poteſtate ſibi reſerveta*, oraz *terminum proſequendorum laborum* ták ſobie, iák y deputowánym Wizytátorom *ſemper currere* (*quousq; per ſe limitatus non fuerit*) deklárował, Seſsya ſolwował &c.

